

The logo features the letters 'NVMB' in a large, bold, sans-serif font. The 'N' and 'M' are black, while the 'V' and 'B' are white with black outlines. Below the letters is a simple black smiley face. The entire logo is set against a background of a large, faint, grey 'NVMB' watermark.

NVMB

nieuwsbrief

nummer 2, oktober 2009

Van de redactie

Opeens was het voorbij.... Jarenlange voorbereidingen hadden geresulteerd in een soepel lopende conferentie in Amsterdam. Nog een keer werden de batterijen van het Organisatiecomité die week opgeladen om de grote hoeveelheid deelnemers te hosten en te helpen. Onze grote waardering gaat uit naar het Organisatiecomité, de partners, de sponsors en alle anderen die de conferentie tot een groot succes maakten. Rest nu het beroemde zwarte gat?

Ria Warmerdam blijft in ieder geval voor ons schrijven; zij is inmiddels toegetreden tot de redactie van de nieuwsbrief. Niet alleen heeft ze in dit nummer weer haar langverwachte persoonlijke impressie van de conferentie verwoord, maar introduceert ze zichzelf

tevens met haar favoriete muziek op ons welbekende Onbewoonde Eiland. Ook van Hanneke Kuiper treft u verslagen aan. Omdat de omstandigheden dit jaar bijzonder waren, staan haar verslagen deze keer integraal in deze nieuwsbrief.

Tot slot verwelkomde de redactie kopij van onze leden Anne Marie Roetgerink (een persoonlijke impressie van de IAML-conferentie) en van Ellen Kempers over Nederlands Muzikaal Erfgoed. U weet het: uw kopij is welkom.

De redactie hoopt u allen te ontmoeten tijdens de komende [NVMB-studiedag](#) op donderdag 12 november a.s. in Enschede.

En dan het zwarte gat

IAML-IMS Amsterdam 2009

Februari 2009, zaterdagochtend 2 uur. Het vriest dat het kraakt. In Lisse brandt nergens meer een lichtje. Behalve op een zolderkamer in de Poelpolder. Daar zitten mijn broer Willem, Nienke de Boer en ik achter het computerscherm. We zijn ingespannen bezig met het opmaken voor het preliminary programme van de conferentie. Mijn broer is graficus en het opmaken kan alleen op zijn Mac. Het moet af. Met vierkante oogjes voeren we de laatste correcties door. Een tijdrovend karwei, maar niet onaangenaam, want het eindresultaat belooft heel mooi te worden. Om 3 uur houden we op. Ik rijd met Nienke door de knisperende met vrieskant afgezette nacht over een lege A4 terug naar Amsterdam. Morgen kan het document drukklaar worden gemaakt. IAML 2009 in progress.

Als iemand mij van te voren precies had kunnen zeggen hoeveel werk het was, dat organiseren van een IAML-conferentie, dan weet ik zo net nog niet of ik ja had gezegd. Tegelijkertijd is het heel goed dat niemand dat heeft gezegd, want dan was ik er misschien niet aan begonnen en had ik mij een geweldige ervaring door de neus geboord. We waren met z'n negenen als organiserend comité en iedereen had zo z'n eigen taak. Hanneke Kuiper en Gert Floor hielden zich vooral bezig met de conferentiefaciliteiten, Willem Rodenhuis werd ingezet bij sociale evenementen van mogelijke sponsors het vuur uit zijn sloffen te lopen, Martie Severt hield het overzicht en bleef op de kleintjes letten om de begroting sluitend te krijgen, Frits Zwart concentreerde zich op de grote vissen (Louis Andriessen en Ton Koopman), Rudolf Rasch zorgde voor de afstemming met de IMS, Nienke de Boer hield het secretariaat op orde, Mieke van Heijster ontfermde zich over de woensdagmiddagexcursies en de concerten en ik hield me vooral bezig met de website en het drukwerk. Daarnaast hielp iedereen een ander in de overlappende gebieden.

Drieduizend beslissingen

In januari 2007 begonnen we met het uitzetten van de grote lijnen. Toen had iedereen zo af en toe een piek in de werkzaamheden. Naarmate 2009 dichterbij

snelde werden de relatief rustige periodes steeds korter en vanaf februari 2009 was het eigenlijk alle hens aan dek. De frequentie van de vergaderingen nam toe. Dit waren lange middagen in het NMI of de OBA waar ontzettend veel de revue passeerde. Ik ben helemaal geen vergadertijger en zeg nou zelf, wie ziet er in zijn dagelijkse werk echt uit naar een werkoverleg? Deze bijeenkomsten echter waren andere koek. Ik kwam er meestal totaal uitgewrongen vandaan. En dan niet vanwege dodelijk saaiheid maar van de gemiddeld drieduizend beslissingen die in recordtijd genomen moesten worden. En die beslissingen liepen uiteen van het contracteren van de Italiaanse sopraan Cristina Zavalloni tot de lengte van het koordje van de badge.

Een paar weken voor 5 juli is het topdrukte. Heel veel zaken kunnen dan pas definitief besloten worden. Zo kan er bijvoorbeeld pas aan de zaalindeling begonnen worden als de laatste versie van het lezingenprogramma ons vanuit de VS opgestuurd wordt. De mailboxen lopen iedere dag steeds voller, de onderlinge berichten worden steeds directer, korter en dwingender. Af en toe ontvang ik een bericht dat mijn mailbox de maximale capaciteit heeft overschreden. Iedereen loopt over van de bezigheden. Als alle leden van het OC hun IAML-trip zouden filmen dan kreeg je negen verschillende films waarin ontzettend veel gebeurd. Ik kan hier alleen iets over mijn eigen IAML-film vertellen.

De laatste teksten voor de website worden vertaald in het Duits en het Frans. IAML is nog steeds officieel drietalig. Dat leek me altijd een goede zaak, maar nu is me wel duidelijk dat het echt enorm veel extra tijd en geld kost. Er moet dieper worden nagedacht over de terminologie om de teksten goed te kunnen synchroniseren, korte nagekomen regels tekst waarvan je met vereende krachten nog een fatsoenlijke Engelse equivalent kan bedenken kosten extra veel inspanning als er ook nog een Duitse en Franse variant van moet komen. Corrigeren over drie talen kost ook veel meer tijd. Op een website (zo mooi onderhouden door Eric van Balkum) is ruimte natuurlijk geen probleem,

maar die teksten moeten ook in het papieren programma, dat betekent extra pagina's en dus extra drukkosten. Extra pagina's betekent ook extra gewicht en dus duurdere portokosten. Vanaf nu ben ik dan ook heftig voorstander van Engels als enige voertaal van IAML.

Met Nienke stel ik het programmaboek samen. De voorradige teksten worden aangepast, het definitieve programma wordt ingevoegd en van een zaalindeling voorzien en het document wordt verlucht met advertenties en illustraties. Terwijl Nienke als spelchecker over de teksten gaat, fiets ik naar het conservatorium om de bewegwijzering en naamgeving te controleren. De plattegronden die het conservatorium en de OBA hebben laten drukken kloppen al niet meer met de realiteit. Broer Willem tekent op zijn Mac geheel nieuwe op IAML-IMS afgestemde plattegronden. Nienke en ik gaan voor de echte opmaak van het programmaboek nogmaals een weekend bij Willem op zolder zitten. Ondertussen blijven de allerlaatste wijzigingen binnenstromen. Sommige advertenties en logo's voldoen niet aan de gewenste kwaliteit. Mailen, bellen, overleggen en knopen doorhakken. Het spul moet een keer naar de drukker en op een gegeven moment moeten we het 'af' verklaren.

Koordjes knippen

Met het bestellen van de conferentietassen en de badgehouders wacht ik tot we een goede indicatie hebben van het aantal deelnemers. Eerder hebben we ons al in een van de vele vergaderingen gebogen over het soort tas en de plaatsing van het logo. We gaan de 500 deelnemers overschrijden, een aantal dat we als maximaal hadden begroot. Blijkbaar is de bibliotheeksector, die immers nooit de graadmeter van de economie is, minder gevoelig voor de creditcrisis. Ik knip met Mieke op een bloedhete zomeravond 550 stukjes badgekoord op maat. De uiteindes worden dichtgebrand boven een kaarsje. Om koel te blijven kijken we ondertussen op de tv naar Ice Age.

Verder werken Mieke, Willem en ik aan een persbericht voor het concert met werk van Louis Andriessen waarbij ook de Greenaway-film *M is for, Music, Mozart* wordt vertoond. We hebben namelijk meer plaatsen in het afgehuurde Muziekgebouw aan 't IJ dan er

deelnemers zijn, dus de overige plaatsen kunnen we zelf op de vrije markt verkopen. Elk verkocht kaartje levert inkomsten voor de IAML-kas.

Daarnaast schrijf ik een artikel voor de Informatie Professional voor het juli nummer. Het verschijnt net voor IAML begint en kan nog net dat beetje extra aandacht genereren. En dan hangt mijn eigen IAML-lezing nog als een molensteen rond mijn nek. Ik heb me vorig jaar een keer beschikbaar gesteld om iets te vertellen over de cursussen die de commissie opleiding van de NVMB de afgelopen jaren heeft georganiseerd. Maar door al het andere schrijfwerk ben ik aan de lezing voor de tekst nog niet echt toegekomen.

Tussendoor, want zo voelt het ondertussen, ga ik gewoon naar mijn werk waar mijn dagelijkse werkzaamheden ook door moeten gaan. Maar IAML kan soms de boel overnemen. Spoedeisende mail en telefoontjes die je van te voren niet kan bedenken. Zo staat de leverancier van de tassen voor de deur van het conservatorium. De tassen kunnen niet afgegeven worden omdat onduidelijk is voor wie de pakketten zijn. De chauffeur dreigt met de spullen weg te rijden. Ik bel vanuit Leidschendam naar het conservatorium. Hilde van de bibliotheek begrijpt hoe zo'n logistiek probleem kan ontstaan en spoed zich naar beneden om de zaak in orde in te maken.

Op de vrijdag en zaterdag voor zondag 5 juli wordt het conservatorium omgebouwd tot IAML-conferentie locatie. De foyer wordt ingericht als zenuwcentrum met beursstands, conferentiebureau en koffieruimte. De tassen worden gevuld met folders, cd's en gadgets. Het OC is met vrijwilligers uitgebreid tot een IAML-dreamteam dat de hele week paraat zal zijn. De groene en rode dozen die al eerder in de promotiefilm te zien waren worden na een jaar weer uit de mottenballen gehaald en opnieuw geassembleerd. Het logo zal de hele week bij de ingang van het conservatorium prijken. Zaterdagmiddag zijn er opeens deelnemers die zich melden bij de inschrijfbalie. Zonder dat we er erg in hebben is IAML 2009 dan echt begonnen.

Echt van start

Op zondag is de echte opening met de grote Bernard Haitinkzaal tot de nok gevuld met muziekbibliothecarissen en musicologen uit meer dan vijftig landen. Openingstoespraken

en fluwelen jazz van Eric Vloeimans met Fugimundi. Je ziet dat het goedgeluimde publiek geniet, je ziet dat alles waar iedereen zo hard aan gewerkt heeft samenkomt en dat het goed gaat. De hapjes en drankjes bij La Place in de OBA, waar door Hanneke vooraf veel over onderhandeld is, zijn overvloedig en vallen bijzonder in de smaak. Overal tevreden gezichten en gezellige conversatie. Langzaam begint het in te dalen. De kop is er af en het zou wel eens een hele mooie week kunnen worden.

Iedere ochtend om 8 uur is er een zogenaamde 'morning prayer', een werkoverlegje waarbij de dingen die de komende dag worden doorgesproken. 8 uur 's morgens is best heel vroeg voor mij als avondmens. En als forens vanaf station Lelylaan, ben ik vergeten hoe het is om 's morgens vroeg door de binnenstad te fietsen. Een ontwakend Vondelpark, een vrijwel lege Dam in de ochtendzon. Toerist in eigen stad. Heel mooi, maar het blijft erg vroeg, zeker omdat je de avond ervoor niet voor enen het bed haalt. De ochtendoverlegjes woon ik dan ook net niet uitgeslapen bij, met grote bakken koffie in de aanslag.

Voor de meeste OC-leden is de week zelf het moment waar alle voorbereidingen hun hoogtepunt vinden. Martie als president van IAML is voortdurend in meetings, Frits concentreert zich als voorzitter op de belangrijke gasten, toespraken en inleidingen. Gert is constant druk bezig met de voorzieningen in de zalen, Hanneke heeft als voorzitter van de ob-branch een volle taak, Mieke is voortdurend bezig met de voorbereidingen van de excursies en de concerten (wensen inwilligen, artiesten ontvangen, podia in gereedheid brengen etc) en Nienke bestiert fulltime het conferentiebureau, waar iedereen met al zijn vragen terecht kan. Ik zelf ben mede aanspreekpunt voor de beursstandhouders en belast met het coördineren van de poster sessions (minipresentaties van bibliothecaire projecten) maar dat zijn in verhouding kleine taken. Het zwaartepunt van mijn werk lag voor de conferentie en in de week zelf kan ik me dienstbaar maken waar dat nodig is. En dat doe ik dan ook. Ik ben zo dienstbaar dat ik er niet meer mee kan ophouden. Als ik 's avonds naar huis fiets moet ik me inhouden om niet af te stappen voor een willekeurige

toerist die zoekend op de plattegrond van Amsterdam tuurt.

Ik zou zelfs de tijd hebben om lezingen bij te wonen, maar als ik daar zit merk ik dat ik niet kan schakelen. Op de hoofdacts van Andriessen en Koopmans na, bezoek ik niks. In mijn hoofd ben ik teveel bezig met de logistiek en met de dingetjes die ik straks nog zal doen. Ik heb er eenvoudig niet de rust voor. Bovendien zijn ondertussen genoeg conferentiegangers die me aanschieten met vragen en verzoekjes. Ik richt me volledig op het gastvrouwschap. Daarbij blijkt trouwens dat heel veel mensen ons programmaboek wel prachtig mooi vinden, maar echt lezen doen ze het niet.

Naarmate de week vordert blijkt dat ondanks de vele kleine organisatorische brandjes de conferentie zich ontvouwt tot een bijzonder geslaagde editie. De beursstandhouders zijn blij met het drukke verkeer langs de stands, de problemen met de altijd storingsgevoelige apparatuur in de zalen worden nauwelijks opgemerkt, de concerten van het Kamerkoor en De Volharding zijn artistieke hoogtepunten en de excursies lopen naar ieders tevredenheid. Ook loopt de samenwerking met de conciërges van het CvA steeds gesmeerder en is het erg leuk om de toegevoegde leden van het dreamteam beter te leren kennen. De inzet is fenomenaal en bovendien is het heel gezellig met z'n allen. Geen leukere manier denkbaar om de banden binnen de NVMB-familie wat nauwer aan te trekken.

Het enige waar ik zelf al de hele week enorm tegenop zie is die lezing over de NVMB-cursussen die ik zelf op de vrijdag moet geven. Nooit eerder gedaan, in het Engels ten overstaan van een internationaal gehoor. Maar het gaat gelukkig naar wens. Hoe zeer ik er tegenop zag voel ik na afloop als er een enorm gewicht van mijn schouders valt.

Afbouwen

En dus kan ik geheel ontspannen het afscheidsdiner in. De locatie in Krasnapolsky is betoverend. In de wintertuin staan ronde tafels gedekt met strak linnengoed en kristalheldere glazen. De deelnemers in hun zondagse outfits worden door ons ontvangen met een glaasje champagne en een roos waarvan de kleur aangeeft of men vis, vlees of vegetarisch eet. Al snel hangt er een

geanimeerde sfeer boven de heerlijke gerechten, waarbij druk geëvalueerd wordt. We krijgen enorm veel positieve reacties en dat doet onze vermoeide lichamen goed. Laki Latino, waarvan de bandleider verantwoordelijk is voor de muziek bij de promotiefilm, speelt later op de avond zo aanstekelijk dat de dansvloer al snel volloopt.

En dan komt toch het moment dat IAML 2009 officieel voorbij is. De zaal druppelt leeg, het bedienend personeel laat zich niet meer zien, de band pakt zijn spullen in, de koffers klappen dicht, geluiden van rinkelend glaswerk, wegstervende stemmen, de garderobe waar nog maar enkele jassen hangen.

Maar helemaal klaar zijn we nog niet. Zaterdag is het opruimen geblazen. De foyer van het conservatorium wordt weer naar de oorspronkelijke opstelling geschoven, al onze bewegwijzering wordt verwijderd en de rode en groene dozen worden voor de laatste keer ontmanteld. Op het terras van VaPiano

drinken we een laatste gezamenlijke koffie. Het is volbracht en pas nu kunnen we echt gaan bijslapen.

Na een ontspannen zondag volgt de maandag en die brengt het zwarte gat. Niemand die iets van me wil weten, de mailbox blijft leeg. Wat moet ik in godsnaam doen met mijn vrije tijd. Ik voel me even overbodig. Maar dat duurt niet lang. De dagen worden al snel weer gevuld met hun eigen waan. Ik kan terugkijken op een intensieve periode waarin ik veel nieuwe dingen heb gedaan, heel veel heb geleerd en vooral heel prettig heb samengewerkt met iedereen. We hadden allemaal hetzelfde doel voor ogen: een geslaagd IAML-IMS 2009 en dat is ons toch maar mooi gelukt.

Op de website van de conferentie staan ondertussen een aantal reacties en heel veel foto's. Kijk voor een visuele indruk van IAML-IMS 2009 op www.iamlconference2009.nl

Ria Warmerdam

Succes Deens model dreigt onbetaalbaar te worden

Niet alleen treft u in dit nummer een inside-verslag van onze 'vaste reporter' Ria Warmerdam aan, maar ook een impressie van één IAML-dag, vanaf de buitenkant bekeken door bezoekerster Anne Marie Roetgerink, werkzaam bij Biblioservice Gelderland.

Verslag IAML bezoek, dinsdag 7 juli 2009

9.00-10.30 uur

Public Library tour.

De rondleiding bleek alleen te bestaan uit een bezoek aan de nieuwe Centrale Bibliotheek Amsterdam. Zo'n 30 conferentiebezoekers namen deel in 2 groepen.

Onze groep kreeg eerst een (commerciële) inleiding door een medewerkster van het bedrijf dat het catalogussysteem van OB Amsterdam heeft ontwikkeld, Aquabrowser Library. Naast de catalogus van OB Amsterdam is het ook een associatieve zoekmachine zoals we dat kennen van b.v. onze eigen Gelderse Centrale Catalogus. Integratie met Muziekweb, Al@din, Amsterdamse UIT-buro, verschillende archieven, full text artikelen uit periodieken, Schoolbieb en zo meer. Vrij nieuw is de "My discoveries" functie: een sociaal platform voor zoekers, gebruikers, producenten, en andere professionals op het gebied van informatie.

M.a.w. zoekgedrag en lijstjes van gebruikers die een schat aan informatie opleveren. Deze functie komt later die ochtend ook in andere sessies weer nadrukkelijk ter sprake.

Dan de rondleiding. Helaas niet door een medewerker van de muzikafdeling (ik dacht toch dat we op een muziekcongres waren waar de pluimage toch al uiteenloopt van pakweg het Bach instituut te Leipzig tot de MUI) maar door een vriendelijke algemene bibliothecaris. We zien de opruimrobots (naar afdeling) en natuurlijk ook de muzikafdeling. Er zijn nog geen bezoekers en alle computers met luxe leren fauteuils zijn nog uit. In totaal zijn er in de hele bibliotheek zo'n 450 computers met gratis internet waar je de hele dag (echt nadrukkelijk onbeperkt!!) gratis gebruik van mag maken. Dat trekt veel bezoekers. Die gaan dan ook rommelen in de bakken met CD's (het nieuwe plaatsingssysteem is een ramp) en weleens wat lenen (zonder personeel, uitleenautomaat). De bladmuziek is letterlijk uitgelicht door fraaie kasten met design

verlichting waardoor het een zachte juwelenschittering krijgt. De saaiste band fleurt er van op. Veel van de collectie staat in het archief. Jammer dat je daar als lezer een aanvraag voor moet doen en niet direct mee kunt krijgen. Kan daar ook niet een robot opgezet worden?

11.00-12.30 uur

Public Library Horizons

1^e spreker: Johan Mijs, Bipnet België

Hij werkt aan de Open Vlaamse Centrale Catalogus, www.zoeken.bibliotheek.be. Bipnet is het totale achterliggende systeem van de aqua browser.

Men is primair gericht op een publieksvriendelijk systeem. Via 4 vaste levels (werk-uitvoering-manifestatie-copy) komt de informatie telkens. Ook worden ondoorzichtige lange opsommingen van het zelfde werk vermeden door altijd maar 1 record tegelijk te tonen. De 26 corresponderende werken worden dan simpelweg aangegeven met symbooltje >26 uitvoeringen. Muziekweb van het CDR (belangrijke partner) was voor hen een lichtend voorbeeld.

Geïntegreerd met Wikipedia, Digileen (vanaf oktober 2008 al meer dan 600.000 downloads door 9000 leners, sterk groeiend), cd covers, Last FM. Ook hier een functie My Discoveries. Het verbinden van digitale sociale netwerken en observatie van zoek/leengedrag blijkt niet alleen een duidelijke nieuwe aanwinst voor gebruikers en bibliotheekprofessionals, voor investeerders is het een absolute must. Wel graag onafhankelijk blijven. Goed betoog met een 3-tal motto's om te overdenken:

- Toekomst bibliotheek/catalogi/website moet gericht zijn op kwaliteit die "better than free" is. Dat vereist naast dergelijke echt publieksvriendelijke benaderingen ook voorop lopen in technisch opzicht.
- Het catalogiseren van muziekmaterialen wijst de weg voor alle andere bibliotheekmaterialen. Muziekbibliotheecarissen moeten zich niet laten afschepen met ongeschikte, z.g. goedkope catalogusoplossingen maar kansen zien.
- Een goede (bibliotheek)website "brings in from outside (webservices) en takes out from inside (leen/zoekgedrag).

2^e spreker: Al coda? Hanneke van der Veen en Frank Huysmans (UvA)

Einde muziekbibliotheek door digitalisering? Alsmar dalende uitleencijfers.

Onderzoek (nieuwe) rol muziekbibliotheken. Vage resultaten van een enquête gehouden onder Nederlandse muziekbibliotheken. Met i.i.g. 1 opzienbarende uitkomst: gebruik van de service Zoek & Boek in bibliotheken. 31% krijgt te maken met 1-25 (w.s. 1, onduidelijk grote range) aanvragen per week. 41% heeft zelfs nooit een aanvraag. Dat loopt niet zo lekker. Ook zouden gratis Printing on demand portalen bij de bibliotheken een ervaring kunnen geven. Waarom dit er specifiek uit komt rollen als laatste redding is ook niet duidelijk, waarschijnlijk omdat het als voorbeeldsuggerie op het formulier was vermeld. Kortom, wat hebben we hieraan?

3^e spreker: Ole Bisbjerg, State and University Library, Arhus

Onderwerp: Digitaal lenen, 2^e fase.

Ook via de Deense bibliotheek catalogi kan sinds een jaar of 7 (al!) digitaal muziek worden geleend. Grote verschil met bijvoorbeeld CDR en de Belgische Nationale Catalogus (zie Johan Mijs 1^e spreker) is dat niet alleen rechtenvrije muziek kan worden gedownload, de rechten worden afgedragen door de Deense bibliotheekbranche. Zo ontstaat (alles gratis) een veel aantrekkelijker aanbod. Cijfers mei 2009: 676500 downloads van 7940 leners. Dat is in 1 maand waar de Belgen ruim driekwart jaar overdoen. Resultaat van al langer bezig zijn, verbeteringen en aantrekkelijk aanbod. Maar: dat kan zo niet blijven doorgaan, het succes wordt onbetaalbaar. Inmiddels zijn commerciële partners gevonden. De prijs hiervoor is hoog: verlies aan controle over hoe je het zelf wil. Niet de juiste weg, volgens de spreker. Mooie gecombineerde visies over openbaar muziekbibliotheek in dit blok.

14.00-16.00 uur

Plenary Session

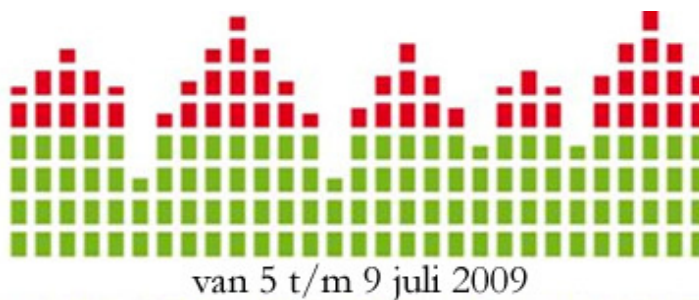
Louis Andriessen

Live interview door een oud-leerling van hem. Goede, interessante componist om voor te stellen aan de congresgangers. Hij praat gemakkelijk, goed Engels en het geheel was informatief op een luchtige, informele Hollandse wijze. M.n. zijn werk Letter from Cathy werd toegelicht. Geïnspireerd verlieten wij de zaal.

In de koffie- en lunchpauze met uiteenlopende mensen gepraat. Een deel (lucky fews) kent elkaar van deze jaarlijkse meeting maar met elk jaar een ander gastland is er toch steeds weer een andere groep in de gelegenheid het congres te

bezoeken en zo een stempel te drukken/vragen te stellen aan sprekers. Voor mij een geslaagde dag!

Anne Marie Roetgerink
Muziekbibliothecaresse MUI, Biblioservice
Gelderland

Hanneke Kuiper was dit jaar tijdens IAML Amsterdam zowel actief als lid van het Organisatiecomité als ook voorzitter van de Public Library Branch. Vanwege het feit dat Nederland dit jaar gastheer was, zijn dit jaar de verslagen die Hanneke als voorzitter van de Public Library Branch maakte, in hun geheel in deze Nieuwsbrief te lezen.

IAML 2009 VERSLAG Public Libraries branch door Hanneke Kuiper

De **gezamenlijke sessie** met de branch of Libraries in Music Teaching institutes werd bijgewoond door 54 deelnemers. De presentatie waren interessant voor beide vakgroepen.

Tom de Rooij sprak over nieuwe wegen voor repertoire ontwikkeling bij Kunstfactor, over de vraag naar informatie bij amateurmuzikanten in het algemeen en over de wijze waarop men daaraan tegemoet kan komen bij Openbare- en Speciale bibliotheken, met behulp van de nieuwe media. Zijn pleidooi is om onze aandacht te richten op de amateurmuzikanten omdat, zoals ook op Europees niveau zichtbaar is, het aantal amateurmuzikanten veel groter is dan dat van professionele musici. Niet alleen is deze doelgroep voor ons van belang, maar ook wij zij evenredig belangrijk voor deze doelgroep. Kunstfactor is er van overtuigd dat men gezamenlijk een verbond kan sluiten dat kan helpen de kwaliteit van de amateurkunst te ontwikkelen in positieve zin en de muziekbibliotheken zullen laten uitgroeien tot een vitaal centrum in de wereld van de amateurmuziek.

Amateur art in The Netherlands in absolute figures

	< 50 minutes	50 minutes or more	total AK
	numbers	numbers	numbers
visual arts	1.800.000	2.700.000	4.500.000
music	1.200.000	2.550.000	3.750.000
new media	1.800.000	1.800.000	3.600.000
dance	450.000	1.500.000	1.950.000
writing	450.000	600.000	1.050.000
theatre	300.000	450.000	750.000

'Muziek bibliotheek en faciliteiten voor amateurmuzikanten in Nederland'
door Tom de Rooij, (directeur Kunstfactor,
sectorinstituut amateurkunst, Utrecht)

Gedurende een aantal decennia heeft de Nederlandse Regering een Repertoire

Informatie Centrum gefaciliteerd dat was gewijd aan amateurmuziek.

Aan het eind van de vorige eeuw werd dit centrum geïntegreerd in een groter Muziek Informatie Centrum voor zowel professionals als amateurs, dat tevens samenwerkte met uitgevers van nieuwe muziek.

Negen jaar later is een geheel nieuwe situatie ontstaan, met een sterke nadruk op online toegankelijkheid, nauwere samenwerking met special instellingen in binnen- en buitenland en een in potentie grotere rol voor (openbare) muziekbibliotheken.

Kunstfactor is nu het nationale instituut voor amateurkunstsector in Nederland.

In Nederland (15 miljoen inwoners) 8.7 miljoen daarvan zijn actief betrokken bij kunst in hun vrije tijd en 5.4 miljoen Nederlanders besteden meer dan 50 minuten per week van hun tijd aan kunst.

Men kan de deelnemers in amateurkunst in verschillende disciplines verdelen, muziek komt op de tweede plaats.

Beeld > 4.500.000

Muziek > 3.750.000

Men kan vervolgens voor muziek ook weer naar speciale groepen kijken:

*In de leeftijdsgroep van 6 – 11 jaar zijn 515.000 kinderen actief. Hiervan maken 400.000 muziek voor meer dan 50 minuten per week. Deze groep is de laatste jaren flink gegroeid.

*In de leeftijdsgroep van 12 – 19 jaar zijn 625.000 amateurmuzikanten actief, waarvan 470.000 actief deelnemer zijn in muziek voor meer dan 50 minuten per week.

Kijken we naar de doelgroep met amateurmuzikanten dan kunnen we de volgende groepen onderscheiden:

*Amateurmuzikanten die les nemen, in Nederland ca. 400.000 mensen.

Deze amateurmuzikanten spelen in orkesten, popbandjes of ensembles. Laten we hierbij de vele koorzangers ook niet vergeten

*Aanvullend hierbij zijn vele mensen actief als individu, soms als deelnemer in een cursus.

Deze maken veelvuldig gebruik van onze collecties, niet alleen bladmuziek, maar ook beeld- en geluidcollecties zijn belangrijk voor hen.

Zie ook bij <http://www.kunstfactor.nl>

Gerard van Wolferen: Van I-MAESTRO tot Mesic; van R&D tot ontwerp (cursusleider, Utrecht School voor Muziek en Technologie; Onderzoeker Utrecht Onderzoeksinstituut voor Digitale Cultuur)

Recente innovatie als resultaat van ontwikkelingen op gebied van computer en informatietechnologie, kunnen in principe de wijze van leren en muziek maken veranderen. Enige jaren geleden hebben we het I-MAESTRO project gepresenteerd, een Europees project dat middelen ontwikkelt welke studenten gebruik laat maken van interactieve partituren en tevens een online samenwerking met andere studenten alsmede de docent.

In deze presentatie zullen we meer horen over het MESIC project, in vergelijking tot I-MAESTRO.

MESIC (Music Education for Sight Impaired Children) is een muzikeducatief project dat kinderen een muzikale ervaring geeft door het alleen maar te doen.

Een nieuwe benadering tot muziek educatie die te gebruiken is door ons allemaal, inclusief kinderen met een visueel handicap. Je kunt MESIC online gebruiken met behulp van een speciale browser die je kunt downloaden, zoals bv. Firefox.

Hier zijn een aantal bijzonderheden:

- hyper-interactieve muzikale interfaces (die zich gedragen als muzikanten)
- te gebruiken door iedereen en nuttig voor ons allen, van beginner tot professional of student kunnen meedoen
- MESIC kan worden gebruikt in alle type scholen of bibliotheken, op ieder niveau
- de gebruikers zijn zelf de ontwikkelaars en alle kennis kan door iedere docent worden toegevoegd
- van zingen of spelen tot notatie (Braille, GesprokenMuziek, standaard muzieknotatie)
- speciale belangengroepen op ieder muzikaal gebied
- leerlingen vinden docenten en vice versa

MESIC: Muziek is voor de oren; niet voor de ogen, waarom MESIC?

- om een nieuwe benadering van muzikeducatie aan te bieden, gebaseerd op hyper interactieve interfaces die zich als een andere muzikant gedragen

- om het leren van muziek maken toegankelijk te maken voor iedereen, inclusief kinderen met een visueel handicap
- om geschreven en ongeschreven muziek uit te kunnen wisselen tussen muziekstudenten, inclusief muziekstudenten met een visueel handicap (GesprokenMuziek)
- Men zoekt voor het ontwikkelen van het project samenwerking met bestaande netwerken als het muziekonderwijs, instellingen bibliotheken

Er zijn eigenlijk geen alternatieven, omdat deze:

- heel veel websites nodig zullen hebben, met allerhande soorten muziektheorie
- weinig te maken hebben met oefening
- geen onderricht geven, maar slechts informatie bieden en tests
- deze niet toegankelijk zijn voor mensen met een visueel handicap
- er slechts 1 speciaal voorbeeld bekend is, namelijk I-Maestro. Hier volgen een paar bijzonderheden van I-Maestro in vergelijking tot MESIC:

MESIC

I-MAESTRO

.gaat uit van de gebruiker en het begrijpen van muziek,

.gaat uit van het product, gericht op uitvoering improviseren & compositie

.technologie alleen als het nodig is

.vooral en overal technologie

.is gebaseerd op de praktijk van onderricht

.is gebaseerd op innovatieve technologie

.bruikbaar per direct

.bruikbaar in de toekomst

.gaat uit van het maken van muziek

.gaat uit van wetenschap en technologie

.gebruiker wacht op de gelegenheid

.nog geen gebruikers

.kan het doen zonder muzieknotatie

.overdaad aan notatie & illustraties

'One World, Many Musics' - een interactief multimedia DVD Rom project van het Rotterdam's Conservatorium door Henrice Vonck (stafmedewerker educatieve ontwikkeling bij Codarts)

Met studie mogelijkheden als de Argentijnse Tango, Idiasse muziek, Latin/Latin jazz/Brazilian jazz, Flamenco en Turkse Muziek is de Rotterdamse academie voor Wereldmuziek – als deel van het Rotterdams Conservatorium – uniek in de wereld.

Net als de serie DVD-Rom 'One World, Many Musics', een product van het Codarts onderzoekscentrum van Codarts, Hogeschool voor de kunst.

One World, Many Musics is de eerste interactieve educatieve multimediapublicatie op het gebied van wereldmuziek. De complete serie dvd-rom's moet uiteindelijk negen delen omvatten, met 16 belangrijke genres in de muziek. De volgende delen zijn intussen verschenen:

Argentinië, Cuba en India, West-Afrika, Turkije en Java & Bali, China, Marokko en Spanje. De hele serie gaat vergezeld van een dvd met videofilmpjes van de dvd-rom's in full-screenkwaliteit.

'Het idee One World, Many Musics te maken, is geboren uit onvrede met het bestaande lesmateriaal. Boeken gaan uit van tekst, ons uitgangspunt is muziek.'

One World, Many Musics is in eerste instantie ontwikkeld als zelfstudiemateriaal voor de cursus Muziek Wereldwijd, verplichte stof voor alle eerstejaarsstudenten van het Rotterdams Conservatorium.'

Elke dvd-rom zit boordevol informatie, aangeboden in woord, beeld en geluid. Vertrekpunt is steeds de registratie van een karakteristiek muziekstuk uit de betreffende regio.

Op een ander niveau, wordt door middel van een beknopt overzicht van muziektheorie, de muziek uitgelegd vanuit het gezichtspunt van de muzikant.

Een interactieve tijdlijn neemt je mee door de muziekgeschiedenis, aan de hand van composities, bekende musici, historische opnamen en recente ontwikkelingen.

Andere pagina's geven informatie over de

belangrijkste instrumenten en biografieën van vooraanstaande artiesten, aangevuld door interviews.

Iedere pagina geeft toegang tot een glossary van muzikale termen.

Alle informatie is rijk geïllustreerd met muziekvoorbeelden, muzieknotaties en relevante foto's.

Ontwikkelingen op het net in België

door Johan Mijs

Johan Mijs is teamleider Internet toepassingen - nieuwe techniek bij Bibnet, Vlaanderen. Zoeken.bibliotheek.be is de volgende generatie OPAC voor de 6 grootste Openbare Bibliotheken in Vlaanderen (België).

Bibnet werkt nauw samen met Medialab en de Centrale Discotheek Rotterdam (CDR), Bibnet stelde een Aquabrowser samen die aan de vraag van vele muzikliefhebbers tegemoet komt.

Zij introduceerden FRBR-concepts (Functional Requirements of Bibliographic Records) en faceted search/begeleid zoeken. FRBR laat het catalogiseren zien vanuit een andere hoek, gedacht vanuit een concept in 4 lagen, waarbij niet de uitgave maar het werk zelf centraal staat.

Het catalogiseren van meer dan 300.000 CD's en 3,5 miljoen tracks laat zo eindelijk het resultaat zien van de investering.

Als 3e web service werden ook CD- en Boek covers beschikbaar gesteld.

De Nederlandse versie van Wikipedia is geladen in de Aquabrowser en Last.fm (<http://www.last.fm/>) werd toegevoegd als aanbevolen zoekmachine op muziekgebied, MyDiscoveries als 2.0 uiting en Digileen als service, het zorgt er allemaal voor dat zowel professionele bibliothecarissen als bibliotheekgebruikers meer zullen willen luisteren en ook naar andere muziek. Niet alleen muziek, want ... in tegenstelling tot

andere browsers, is muziek hier volledig geïntegreerd met andere media van de bibliotheek.

Als laatste service is nog een RSS feed geïmplementeerd voor ieder resultaat van een zoekactie.

Toekomstplannen zijn:

- * Dynamische auteurs informatie: een dynamische pagina voor iedere auteur in de catalogus
- * Digileen nieuwe release: via Streaming
- * Bib.fm pilot (2010): Innovatieve lijst en Discovery tool voor 'your music library collection' in de Aquabrowser
- * Zoeken.bibliotheek.be bibliotheek portals voor alle 300 Openbare bibliotheken in Vlaanderen (2012)

Toekomst van muziek in Openbare Bibliotheken:

- * Muziek wijst de weg voor alle andere bibliotheekmedia
 - * De bibliotheek als een democratische gids voor zoeken en ontdekken van zowel fysieke als digitale collecties (waar dan ook)
 - * Laat intern ook extern zien en omgekeerd
 - * Metadata is Koning (Behoud controle)
 - * Beter dan gratis (Librariansmatter.com)
- (Lees verder in: 'Digitale Bibliotheek', nr.3 2009)

Contact: johan.mijs@bibnet.be

Volledige presentatie:

<http://www.slideshare.net/johanmijs>

Public Libraries branch – Verslag van de IAML/IMS Conferentie 2009

Al coda?

De Nederlandse bibliothecarissen geven hun visie op de toekomst van muziekcollecties in Openbare Bibliotheken

Spreekers: Hanneke van der Veen (student) & **Frank Huysmans** (onderzoeker bij o.a. de Universiteit van Amsterdam)

Als gevolg van de digitale revolutie in het laatste decennium, heeft de toegankelijkheid van muziek en bladmuziek zich sterk veranderd.

Muzikanten, zowel professionals als amateurs, alsmede muzikliefhebbers zijn begonnen met het gebruiken van legale en illegale digitale muzikale bronnen.

Peer-to-peer distribution of mp3 bestanden, verkoop via providers als Apple's iTunes, en free access bladmuziekdatabases hebben een negatief effect op de uitleencijfers van

bibliotheken bij zowel uitleningen van CD's als bladmuziek.

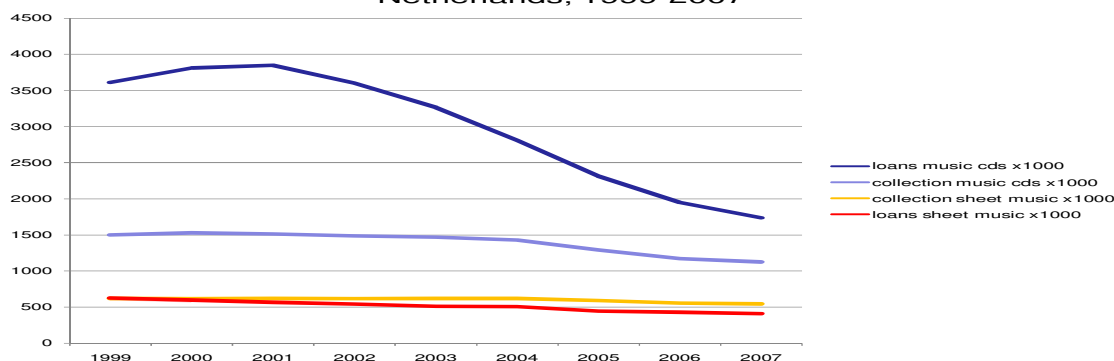
Wat voor toekomstbeeld zien de bibliothecarissen voor muziekcollecties bij Openbare Bibliotheken?

Wat kan er in hun ogen gedaan worden om het tij te keren of in ieder geval de schade te beperken?

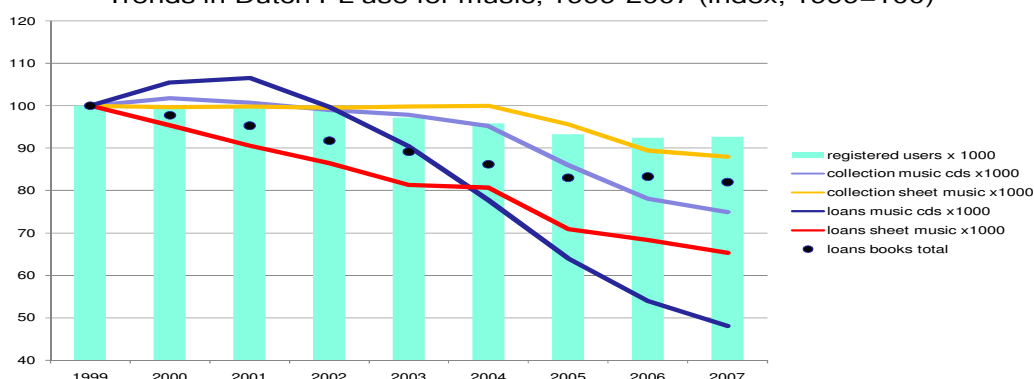
Om deze vragen te kunnen beantwoorden is in mei/juni 2008 een onderzoek gedaan via het internet, onder 30 muzikafdelingen van Openbare Bibliotheken in Nederland.

Onder andere werd aangegeven dat men het digitale service aanbod als een veelbelovend alternatief beschouwd voor de huidige fysieke collecties, maar slechts een klein aantal bibliotheken is hiermee aan het experimenteren.

Music collections of and loans from public libraries in the Netherlands, 1999-2007

Trends in Dutch PL use for music, 1999-2007 (index, 1999=100)

Digitaal lenen van muziek, het volgende hoofdstuk

door Ole Bisbjerg (hoofd van de afdeling muziek en Media; Staats- en Universiteitsbibliotheek, Arhus, Denemarken)

Een update van de ontwikkelingen op het gebied van digitaal aanbod voor Openbare Bibliotheken in Denemarken.

Wat begon als een traditionele bibliotheekservice in een nieuwe digitale vorm, heeft tot nieuwe inzichten geleid in wat we doen en hoe we het vormgeven.

Acquisitie, catalogiseren, presentatie en natuurlijk het uitlenen van materialen moet allemaal opnieuw onder de loep worden genomen en we moeten samenwerken met nieuwe partners om tot een nieuwe vormgeving van de service te kunnen komen.

De situatie in de Noord-Europese landen is wisselend.

In Denemarken is de service ontwikkeld in samenwerking met partners als de muziekindustrie (IFPI), Deense Copyright Organisaties; de Staats- en Universiteitsbibliotheek als project manager in een consortium, waarin alle Deense Openbare bibliotheken participeren; het departement van culturele zaken.

De portal voor Media is <http://www.netmusik.dk>

Hier is een voorbeeld van het gebruik van het digitale aanbod in Denemarken:

Statistics	Netmusik .dk	Maj 2009-individueller biblioteker				
Bibliotek			Nummer	Downlan (Musikumre)		Burgere (Unikke)
Vejen Bibliotek			757500	2163		32
Vejle Bibliotekerne			763000	7749		135
Vesthimmerlands Biblioteker			782000	2330		40
Viborg Bibliotekerne			779000	27585		125
Vordingborg Bibliotekerne			739000	2806		40
Aero Folkebibliotek			749200	106		3
Aabenraa Bibliotekerne			758000	4602		57
Aalborg Bibliotekerne			785100	31474		356
Aalborg Universitetsbibliotek			820050	9424		89
Arhus Kommunes Biblioteker			775100	38941		504
Samlet				676505		7940

De **Zweedse** situatie is anders:

De grootste bibliotheken neem geen deel aan de service.

De portal voor Media is hier <http://www.musikwebb.se>

In **Noorwegen/Finland** bestaan op het moment geen initiatieven in bibliotheken met online muziek distributie.

De vooruitzichten/kansen op lange termijn liggen bij:

.Audio boeken en zelfs Video

.Er is nu spraken van een beperkt aantal grootgebruikers

.In Denemarken gaat met in het najaar een nieuwe promotiecampagne voeren

De vraag is:

-Welk business model men het best voor bibliotheken zou kunnen kiezen?

-Hoe krijgt men de gesprekspartners/content houders aan tafel?

-Zullen services als Sportify (<http://www.spotify.com/en/>) en TDC play

(<http://musik.tdconline.dk/servlets/2452306090224Dispatch/19/jspinclude?file=../index.jsp>)

overleven?

IAML 2009 verslag Public Libraries branch 2^e sessie

De **tweede sessie** werd geheel gewijd aan populaire muziek. Deze wens voor populare muziekonderwerpen is vorig jaar tijdens de werkgroep bijeenkomst in Napels besproken en we willen hiermee de komende jaren doorgaan.

Deze sessie werd bijgewoond door 69 deelnemers.

De eerste bijdrage kwam van eigen bodem en was oorspronkelijk de presentatie van de Nationale Pop - Encyclopedie. De Engelstalige versie van deze populaire Nederlandse Encyclopedie is nog niet beschikbaar, we zullen de link in ieder geval publiceren zodra dit wel het geval is.

'Van Nederlandse Punk tot Ethiopische funk:

The Ex in de collectie van het

Muziek Centrum Nederland door **Ditmer Weertman**

(Project manager bij het Muziek Centrum Nederland, MCN)

The Ex is een van de meest unieke Rockgroepen in Nederland: gestart als een punk band in 1979 en onlangs de wereld

rondgereisd met de bekende Ethiopische saxofonist Getatchew Mekuria. The Ex leidt ons rond in de collectie van het MCN waarvan de online Muziek Encyclopedie een heel handig middel is voor onderzoek bij Nederlandse Pop en Rock muziek. De Engelstalige versie is nog 'under construction'.

Zie ook : www.theex.nl, www.mcn.nl

Contact : dweertman@mcn.nl

'Turkse Populaire Muziek: van lichte Westerse tot Popmuziek' door Tijen Gencaslan
(Manager Klantenservice Bilkent Universiteit, Ankara)

De geschiedenis van Westerse muziek in Turkije gaat terug tot het Ottomaanse rijk. Ten tijde van de 'eeuw van vernieuwing' rond 1826, toen het leger moderniseerde en daarbij de juiste muziek wilde laten horen, werd een van de oudste orkesten opgericht, Muzika-yi Humayun. Zij speelden anthems gecomponeerd voor blazers door Donizetti. Men raakte gewend aan de moderne Europese klanken. Begin vorige eeuw ontstond Kanto (zingen), een nieuw genre dat nu bekend staat als het eerste voorbeeld van populaire westerse muziek. Kanto werd uitgevoerd met begeleiding van instrumenten als de viool, trompet en slagwerk en het bracht ook de eerste (moslim) vrouw op het toneel. Veel kantos werden in Operettevorm uitgevoerd.

In de jaren '20 van de vorige eeuw, aan het einde van het Ottomaanse rijk, werd Jazz geïntroduceerd in Turkije. Turkse pop muziek begon in the late jaren '50. Populaire stijlen in de muziek, zoals rock & Roll en Jazz, werden in die tijd "hafif bati" muziek genoemd, (lichte Westerse muziek). In de Jaren '60, werd door sommige muzikanten eigen Turkse teksten gemaakt op

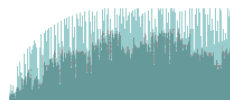
bekende Westerse melodieën en dit werd "arajman" genoemd.

In de jaren '70 begon de Turkse populaire muziek zich te ontwikkelen tot een eigen stijl en nam een steeds belangrijker plaats in het culturele leven in.

Met de start van de multi-channel TV in jaren '80, werd popmuziek een belangrijke zelfstandige muziek sector.

Vandaag kunnen we vele verschillende stijlen onderscheiden in populaire muziek in Turkije, elk met een andere invloed op het culturele openbare leven, en de sociale aspecten van deze stijlen worden steeds sterker.

ARCHIVAL SOUND RECORDINGS

'Pop Muziek in het 'British Library Sound Archive' door Andy Linehan

(Curator van Populaire Muziek, British Library Sound Archive)

Deze presentatie gaf ons een overzicht van de collectie populaire muziek van het British Library Sound Archive en hoe opnamen werden verkregen van commerciële en niet-commerciële bronnen.

Traditionele methoden van collectioneren van geluidsopnamen voor het archief zullen veranderen, als gevolg van technologische veranderingen en veranderingen in de structuur van de muziekindustrie zelf.

Voorbeelden van de veranderingen in het proces van collectioneren die al in gang zijn gezet, zonder dat het Sound Archive daar invloed op heeft.

Tijdens de laatste 40 jaar was het Archief in staat vele uitgaven van populaire muziek te catalogiseren, waarvan zij regelmatig gratis exemplaren ontvingen van de muziekindustrie. Zo kon men grote aantallen uitgaven catalogiseren, als deel van het (inter)nationaal cultureel erfgoed archiveren. Dit lukt nog steeds met exemplaren van CD en DVD, maar, zoals het zich nu laat aanzien, zal dit een heel ander verhaal worden waar het digitale opnamen betreft.

Je kunt een digitale opname eenvoudig niet

op dezelfde legale manier bezitten, als je een fysieke CD of DVD bezit.

Dat vormt nu een groot probleem voor het Geluidsarchief van de British Library.

O ja, men kan via een licentie de digitale uitgaven presenteren, zelfs als archief.

Maar dat wordt wel een kostbare zaak omdat men dan voortduren moet blijven betalen voor de digitale bestanden, zelfs als archief.

Dat kan het einde betekenen van het archiveren zoals wij dat kennen, omdat niemand het zich zal kunnen veroorloven eeuwig te blijven betalen.

Een ander aandachtspunt bij het archiveren

ligt op het gebied van het eigenaarschap van muziek in het algemeen.

Door de nieuwe technologische mogelijkheden kunnen muzikanten vanuit de hele wereld samenwerken in het componeren alsmede het uitvoeren van muziek. Dus hoe kunnen we definiëren wat de oorsprong is van een product dat is geboren op het internet? Van wie is deze muziek, bij welk land hoort het in het licht van het bewaken van ons (inter)nationale culturele erfgoed?

<http://sounds.bl.uk/>

Marketing opnieuw bekeken

De NVMB-studiemiddag in Muziek Centrum Nederland in Amsterdam op 14 mei 2009.

In 1998 vond een van de eerste studiedagen van de NVMB plaats. Het thema was toen marketing. Sindsdien besteedden we geen directe aandacht meer aan dit onderwerp. Uit de enquête die we hielden bij CODA in Apeldoorn bleek echter dat dit onderwerp leeft onder onze leden. Daarom stond het op 14 mei opnieuw op de agenda.

In het prachtige pand van Muziek Centrum Nederland (aan het Rokin) werden we hartelijk ontvangen. 's Ochtends vond de jaarlijkse ledenvergadering plaats en na de lunch en een rondleiding door het Muziek Informatie Centrum van MCN volgde de studiemiddag.

2 lezingen werden er die middag gegeven. Ruurd Mulder (docent marketing en marketing communicatie aan het Instituut voor Media en Informatie Management van de Hogeschool van Amsterdam) gaf een inleiding op de marketing van kunst, cultuur en creativiteit. Het boek dat hij hierover schreef, *De kunst van cultuurmarketing*, wordt inmiddels als een standaardwerk beschouwd. De lezing die hierop volgde had een praktischer insteek. Marga Kleinenberg (Projectmanager Nieuwbouw Bibliotheek Almere) sprak, bijgestaan door haar collega Relinde Kristels, over de manier waarop in de Bibliotheek Almere de klant centraal komt te staan.

Voordat **Ruurd Mulder** de functie van marketing in de bibliotheekwereld besprak, ging hij in op het verschil tussen 'gewone' marketing en cultuurmarketing. Een principieel verschil licht ik hier even uit. Bij

'gewone' marketing staat de (behoefte van de) klant op de eerste plaats, niet het product. Bij cultuurmarketing is dat precies andersom. Daar staat het product (een opera, een film, een boek) op de eerste plaats. Een product dat vervolgens onder de aandacht van het juiste publiek of de juiste klant moet worden gebracht. Een cultureel product is een uniek product waarvan het succes vooraf vaak moeilijk te voorspellen is. Belangrijk is dat ook in de culturele sector steeds meer de 'gewone' marketingwetten zijn doorgedrongen: ook hier wordt steeds vaker de klant centraal gesteld.

Mulder definieert marketing als de "wetenschap van de ruil". Als bibliotheek ga je met mensen binnen en buiten je organisatie een ruilrelatie aan. Met subsidiegevers die eisen aan je stellen en met klanten die met bepaalde verwachtingen naar de bibliotheek komen. Al die mensen moet je tevreden zien te houden. (Gebruikers)onderzoek ziet Mulder als de basis van marketing: wie zijn mijn klanten, wat is hun achtergrond en wat

verwachten ze van de bibliotheek. De onderzoeksresultaten moeten leiden tot een dienstverlening met net dat beetje meer (de 'toegevoegde waarde' van de bibliotheek). Het feit dat er minder bezoekers naar de bibliotheek kwamen en er minder werd uitgeleend was voor de Bibliotheek Almere aanleiding zo'n gebruikersonderzoek te doen. Dit onderzoek, waarin de nadruk lag op de vrijetijdsbesteding van de bezoekers, werd uitgevoerd door Onderzoeksbureau SmartAgent. **Marga Kleinenberg** vertelde over de nieuwe vorm van bibliotheekdienstverlening die op basis van dit onderzoek werd ontwikkeld en die in 2005 werd ingevoerd. Binnen deze dienstverlening staat de klant centraal. De leden van de bibliotheek zijn verdeeld in 5 groepen (klantsegmenten). Voor ieder van die groepen is binnen de bibliotheek een eigen 'winkel' ingericht. De collectie van de bibliotheek (romans en informatieve boeken) is 'verdeeld' over die verschillende winkels. Elke winkel in dit 'winkelconcept' heeft haar eigen inhoud, vormgeving, sfeer en emotie.

Kleinenberg is van mening dat de bibliotheek "haar schatten tot nu toe niet goed voor het voetlicht heeft gebracht". Dat gebeurt nu wel, er is veel aandacht voor display en presentatie. En hoewel er fysiek minder exemplaren worden uitgestald worden hogere uitleencijfers gehaald. Andere positieve resultaten: meer leden en meer bezoekers.

In het voorjaar van 2010 zal de nieuwe bibliotheek in Almere Stad haar deuren openen. Ook deze vestiging zal worden opgezet als bibliotheekwarenhuis. Het aantal vragen en reacties uit de zaal dat Marga Kleinenberg kreeg was groot. De Bibliotheek Almere komt dus zeker op het lijstje van toekomstige locaties voor NVMB-studiedagen te staan!

Na de lezingen wandelden we met z'n allen naar de Oosterdokskade, voor rondleidingen door het nieuwe conservatorium en de OBA. En voor de liefhebbers was er daarna nog een borrel in restaurant La Place op de bovenste etage van de Openbare Bibliotheek.

Leestips:

- [PowerPoint-presentatie](#) van Ruurd Mulder
- Bibliotheek Almere: [Van winkelconcept naar bibliotheekwinkelen](#)
- Bibliotheekblad, nummer 14 (juni 2009): een special, gewijd aan marketing

Charlotte Siemena,
Programmacommissie

Niet kinderachtig!

De a.s. studiedag in november wordt op **donderdag 12 november** a.s. gehouden in het Muziekkwartier van Enschede (Stadsschouwburg Muziekcentrum Enschede, Atak, Nationale Reisopera, Orkest van het Oosten, De Muziekschool Twente en ArtEZ Conservatorium). Niet naast de deur, maar de moeite van de reis zeker waard. Niet alleen wat de nieuwe gebouwen betreft, maar ook omdat de programmacommissie een interessante dag probeert te organiseren.

Het begin wordt dit keer even 'afgesnoept' door een korte ALV om de samenstelling van het nieuwe bestuur te bekrachtigen; na de

vorige ledenvergadering, afgelopen mei in Amsterdam, heeft Cora Mulder belangstelling voor een bestuursfunctie getoond. Inmiddels heeft zij als aspirant-bestuurslid al een bestuursvergadering bijgewoond, net als Jantien Dubbeldam die in mei al was verkozen.

Cora heeft de G.O. A 1/2 (voor wetenschappelijke bibliotheken) gedaan, werkte in de bibliotheek van het Maritiem Informatie Centrum en werd na het volgen van de cursus "Titelbeschrijven bladmuziek" informatiebemiddelaar bij de Bibliotheek Rotterdam, waar zij nog steeds werkt.

Het thema van de studiedag is muziek voor kinderen en jongeren. Naast inleidingen van collega's die actief zijn op dit terrein, zal dit keer veel multimedia materiaal te zien zijn. Bijvoorbeeld een filmpje over een educatieproject van het Muziekcentrum van de Omroep en (onder voorbehoud) een touch screen-tafel van Muziek Centrum Nederland (zie elders in deze *Nieuwsbrief*).

Tussen de middag wonen wij in het Muziekcentrum een gedeelte bij van een lunchconcert dat wordt verzorgd door de Liedklas van het ArtEZ Conservatorium. De

lunch gebruiken we in de kantine van het Conservatorium. Aan het eind van de dag is de facultatieve rondleiding. En natuurlijk de borrel, zodat iedereen weer gesterkt huiswaarts kan keren.

Kijk [hier](#) voor de meest recente versie van het programma.

De programmacommissie,
Attilio Bottegai
Ian Borthwick
Charlotte Siemena
Els van Swol

Muziekbibliotheken: planken vol emoties

Muziekbibliotheken hebben planken vol die herinneringen en emoties oproepen. Bibliothecarissen kunnen daar actief op inspelen.

Datum: woensdag 25 november
Tijd: 15.00-17.00 uur
Plaats: Muziek Centrum Nederland, Rokin 111, Amsterdam

Door: prof. dr. Sander van Maas, hoogleraar Universiteit van Utrecht en universitair docent aan de Universiteit van Amsterdam
Peter Becker, muziekbibliothecaris van origine en momenteel docent IDM Den Haag
Els van Swol, senior medewerker Muziek Centrum Nederland

Iedere muziekbibliothecaris kent websites waarop op grond van leen- c.q. koopgedrag objectieve suggesties voor andere CD's, boeken e.d. wordt gegeven: mensen die deze CD leenden/kochten, leenden/kochten ook

Een tussenstap tussen objectief en subjectief is het semantic web met RDF triplets, waarbij

verbanden worden gelegd op grond van wat een componist of uitvoerder heeft gezegd over de invloed die hij/zij heeft ondergaan.

Subjectief wordt het wanneer een (muziek)bibliothecaris, muziekhandelaar e.d. iemand adviseert op grond van meer psychologisch getinte inzichten.

In deze drietrapsraket ligt de kracht en de meerwaarde die een muziekbibliothecaris kan bieden.

Prof. Van Maas zal reflectief ingaan op de implicaties van nieuwe technologieën voor de muziekbibliotheek van de (nabije) toekomst. Peter Becker zal de achtergronden van deze technieken bespreken. En Els van Swol tenslotte zal het idee voor haar rekening nemen hoe bezoekers van de bibliotheek m.b.v. deze en andere invalshoeken beter aan het juiste materiaal kunnen worden geholpen.

Voor meer informatie en aanmelden:
<http://www.muziekcentrumnederland.nl/over-mcn/projecten/mcn-muziekcafes/>

Muzikaal erfgoed: wat is het en wat moeten we ermee?

Erfgoed en de belangstelling voor erfgoed is geen nieuw fenomeen. Wel is het begrip onderhevig aan allerlei betekenisveranderingen. Door acties en initiatieven van UNESCO is cultureel erfgoed ook op de politieke agenda terechtgekomen. Landen die zich achter de conventies van UNESCO scharen, hebben min of meer de plicht op zich genomen zorg te dragen voor "hun" culturele erfgoed. Inmiddels wordt het begrip erfgoed toegepast op zeer uiteenlopende terreinen zoals migrantenerfgoed, immaterieel erfgoed, mobiel erfgoed, computererfgoed, Nieuw Erfgoed, etc.

In Nederland heeft de omgang met erfgoed inmiddels geleid tot een Nationale Canon en een toekomstig Nationaal Historisch Museum. In deze ideële constructies komt muziek echter nauwelijks ter sprake. Het feit dat muziek niet vertegenwoordigd is in de Nederlandse Nationale Canon was voor de NPS (Nederlandse Programma Stichting) een reden om een speciale klassieke muziekcanon tot stand te brengen (www.kunstbus.nl/muziek/canon-nederlandse-klassieke-muziek.html).

Toch kunnen we desondanks vaststellen dat muziek in het nieuwe bewustzijn van "cultureel erfgoed als bron voor nationale trots" nauwelijks een rol speelt. Het feit dat er - afgezien van de zogenaamde "polyfonisten" - nauwelijks componisten uit de Lage Landen tot grote "merknamen" zijn uitgegroeid, zoals bijvoorbeeld Beethoven en Schubert in de "Duitse Landen", kan deze negatie verklaren.

De positie van het muzikaal erfgoed

Door het ontbreken van internationaal erkende componisten, die geboren en getogen zijn in de Lage Landen, is überhaupt de infrastructuur op muziekgebied in de Lage Landen veel minder ontwikkeld dan in de ons omringende, grote muziekl landen zoals Duitsland, Oostenrijk en Engeland. Grote prestigieuze muziekonderzoeksinstituten, die "voedsel" leveren aan een "muzikerfgoedbewustzijn", ontbreken in de Lage Landen. Op het gebied van muzikaal erfgoed voor andere genres dan de klassieke muziek (pop, jazz, folk, wereldmuziek) is er zelfs nauwelijks sprake van een erfgoedbewustzijn.

Het ontbreken van publieke boegbeelden in de muziek betekent echter niet dat daarmee het muziekleven in de Lage Landen, in verleden en heden, niet de moeite waard zou zijn. In tegendeel. Diverse festivals en evenementen in de Lage Landen zijn internationaal befaamd. Verschillende vernieuwende muziekstromingen (bijvoorbeeld de oude muziek beweging, maar ook interculturele bewegingen op het gebied van de lichte muziek en initiatieven op het vlak van de nieuwe muziek via instellingen als Gaudeamus) hebben hun wortels in de Lage Landen.

Ook musicologen hebben in Nederland en Vlaanderen hun eigen prestigieuze, wetenschappelijk verantwoorde muziekkreeksen tot stand weten te brengen. In deze uitgaven streefde (streeft) men naar behoud door de muziek "levend" te houden, dat wil zeggen uitvoerbaar te maken door muziek opnieuw uit te geven in een "leesbaar" notenschrift zonder schrijf- of drukfouten. De achterliggende gedachte bij de 19^e monumentale muziekgaven is dat muziekbronnen niet absoluut zijn want de muziek van Bach blijft gewoon klinken ook als zijn handschriften door brand verloren zouden gaan.

Daarin verschilt het "muzikerfgoedobject" van veel andere erfgoedobjecten. Schilderijen bijvoorbeeld die door brand worden verwoest, zijn we wel voor eeuwig kwijt. Daarentegen zijn er ook muziekpraktijken verloren gegaan omdat ze niet gedocumenteerd zijn. Liederen bijvoorbeeld waarvan teksten in gedrukte vorm zijn overgeleverd maar waarbij de muziek oraal werd overgedragen, zijn feitelijk ook "verloren gegaan" omdat de orale cultuur verloren is gegaan. Hetzelfde kan gebeuren met de hedendaagse, lichte muziekculturen die ook nauwelijks sporen achterlaten in de vorm van fysieke, bewaarbare bronnen.

Het belang van muziekbronnen

In de loop van de 20^e eeuw is men anders gaan denken over het belang van bronnen. Opvallend is de toenemende belangstelling voor muziekbronnen. Musici en onderzoekers

willen steeds vaker toegang tot de oorspronkelijke bronnen, al dan niet in digitale vorm. Moderne muzikedities zijn voor musici niet langer de enig zaligmakende middelen voor hun muziekpraktijk. Overigens wil men niet alleen goed geconserveerde autografen (authentieke handschriften van componisten) inzien, men wil ook oude muziekopnamen beluisteren en oude recensies nalezen die in eeuwenoude kranten en muziektijdschriften zijn gepubliceerd.

Het bronnenconcept dient verruimd te worden. Muziekuitvoeringen die vastgelegd zijn op magneetband, LP, CD, DVD, etc moeten tot het bronnendomein worden toegelaten, evenals (oude) muziekinstrumenten die musici en onderzoekers tot een bepaalde interpretaties en inzichten kunnen inspireren. Ook documentatie en iconografie rondom concerten en festivals uit het heden en verleden kunnen als bronnen van belang zijn in het proces van onderzoek, inspiratie, uitvoering en beleving. Vrij nieuw is de opvatting dat ook archivalia van migrantenmuziekculturen tot het domein van het nationale/regionale muzikale erfgoed zouden moeten worden gerekend. Muziek erfgoed kan ook voor het cultuur- en muziekonderwijs op scholen van grote betekenis zijn. Muziek speelt namelijk een grote rol in de belevingswereld van kinderen en volwassenen. Door het erfgoed in hun context te bewaren en te documenteren kunnen leerlingen verbanden leggen met muziekpraktijken en muziekvoorkeuren van vorige generaties. Zo hebben populaire liedjes en melodien vaak meerdere levens. Dankzij de Nederlandse liederenbank (www.liederenbank.nl) kan iedereen zoeken naar de oorsprong van een bepaald lied. Inmiddels worden in deze databank al meer dan 125.000 Nederlandse liederen ontsloten, van de middeleeuwen tot de twintigste eeuw.

Muzikaal erfgoed: hoe verder?

Afbakening van het begrip muzikaal erfgoed is noodzakelijk. Ook moeten er criteria worden opgesteld om te kunnen bepalen wat de moeite waard is om te worden bewaard. Welke objecten zijn relevant voor een goede kennis van en over het muzikale erfgoed van een land/regio en het muzikale leven aldaar door de eeuwen heen?

In september 2008 stonden deze vragen centraal tijdens de discussiedag georganiseerd door het Nederlands Muziek

Instituut (Den Haag) en Resonant (Leuven). Resonant is het centrum voor Vlaams muzikaal erfgoed en initiatiefnemer van een handboek 'Muzikaal erfgoed' dat in het voorjaar van 2010 zal verschijnen. In dit boek zullen allerlei aspecten van muzikaal erfgoed worden beschreven, zoals vindplaatsen, conservering en verschillende soorten muzikaal erfgoed (archieven, bladmuziek, muziekinstrumenten, muziekopnamen, e-depots, immaterieel erfgoed). Op 6 april was er in Antwerpen een vervolgbijeenkomst die gewijd was aan 'good practices' op het gebied van muzikaal erfgoed.

Dit artikel is met toestemming overgenomen uit het themanummer 'Erfgoed en canon in het onderwijs' (mei 2009) van KunstZone, tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs.

Ellen Kempers

Bibliothecaris bij het Nederlands Muziek Instituut (www.nederlandsmuziekinstituut.nl)

illustratie Mozart:

Mozart, Galimathias Musicum (KV 32, nr. 12: andante), p. 1. In Den Haag in 1766 op 10-jarige leeftijd gecomponeerd ter gelegenheid van de inhuldiging van Prins Willem V als

nieuwe stadhouder van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden. Autograaf, partituur. Bezetting: hobo, fagot, 2 violen,

altviool en basso continuo. Zie digitale versie: <http://www2.nederlandsmuziekinstituut.nl/gallmathias/index.html>

Op een onbewoond eiland

Het eiland (14): de favoriete muziek van ...Ria Warmerdam
U kent langzamerhand de formule: de redactie vraagt aan iemand uit de muziekbibliotheekgemeenschap om een lijstje van zijn of haar favoriete cd's die niet mogen ontbreken in de bagage bij een verbanning naar een onbewoond eiland.

In deze aflevering ons kersverse redactielid Ria Warmerdam. Zoals u allen weet heeft Ria enige ervaring in het schrijven voor NVMB en IAML. Wij weten daardoor hoe zij haar IAML-conferenties beleeft, maar nog niet haar muzikale voorkeuren...

U kent langzamerhand de formule: de redactie vraagt aan iemand uit de muziekbibliotheekgemeenschap om een lijstje van zijn of haar favoriete cd's die niet mogen ontbreken in de bagage bij een verbanning naar een onbewoond eiland.

Ik zou natuurlijk een tot de nok gevulde iPod mee kunnen nemen naar een onbewoond eiland, maar het is toch de sport van deze rubriek om keuzes te maken. Mijn top vijf wisselt voortdurend (net als bij de meeste muzikafficionado's vermoed ik). Voor dit lijstje heb ik gekozen voor cd's die ik altijd weer uit de kast trek al kan er soms best een tijdje tussen twee draaibeurten zitten.

1. Joni Mitchell / Zelfgebrande compilatie

Joni Mitchell werd mij aangereikt toen ik een jaar of 15 was en sindsdien is ze niet meer uit mijn leven geweest. De enige artiest over wie ik niet hoeft te wikken of te wegen voor dit lijstje. Fier bovenaan. De eigenzinnige harmonieën (Joni's weird

chords), de elegante of jagende melodieën en de weldoordachte teksten vormen een aandachtig geweven combinatie waarop ik nooit uitgeluisterd raak. Voor mij zonder concurrentie (en met argumenten) de beste singer/songwriter ooit. Van de vele nummers waarvan ik de tekst uit mijn hoofd ken ontdek ik opeens een achterliggende gedachte waar ik jaren overheen geluisterd heb. Sommige nummers uit haar oeuvre kan ik herontdekken, anderen glanzen al 30 jaar onafgebroken. De eerlijkheid gebied te zeggen dat ik een aantal nummers nooit meer beluister, maar een slecht album heeft ze nooit afgeleverd. Heb al talloze ideale compilaties voor mezelf en anderen samengesteld (cassettes, cd's) maar als ik nu naar dat eiland moet, dan staan erop:

All I want en A case of you (Blue, 1971)

For the roses (For the roses, 1972)

Same situation (Court and Spark, 1974)

Hissing of summer lawns, Edith and the

Kingpin en Don't interrupt the sorrow

(Hissing of Summer Lawns, 1975)

Song for Sharon, Amelia en Hejira (Hejira, 1976)

Don Juan's reckless daughter (Don Juan's reckless daughter, 1977)

Chinese Cafe (Wild things run fast, 1982)
Slouching towards Bethlehem (Night ride home, 1991)

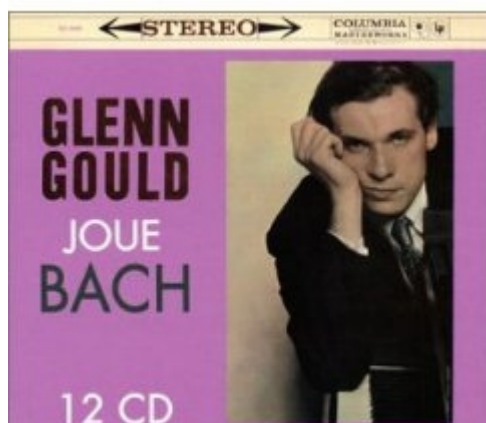
Turbulent Indigo, Magdalena laundries (Turbulent Indigo, 1994)

Shine (Shine, 2007)

De strikt persoonlijke en daardoor universele muziek van Joni Mitchell werkt op een onbewoond eiland mogelijk als een stapeltje dierbare brieven die je steeds opnieuw kunt lezen en waarmee je de eenzaamheid een beetje kan bezweren.

2. Glenn Gould / joue Bach

Er moet iets mee waar nog veel luistervlees aan zit. Ik houd van de klavierwerken van Bach (op piano), maar ik ken nog lang niet alles door en door.

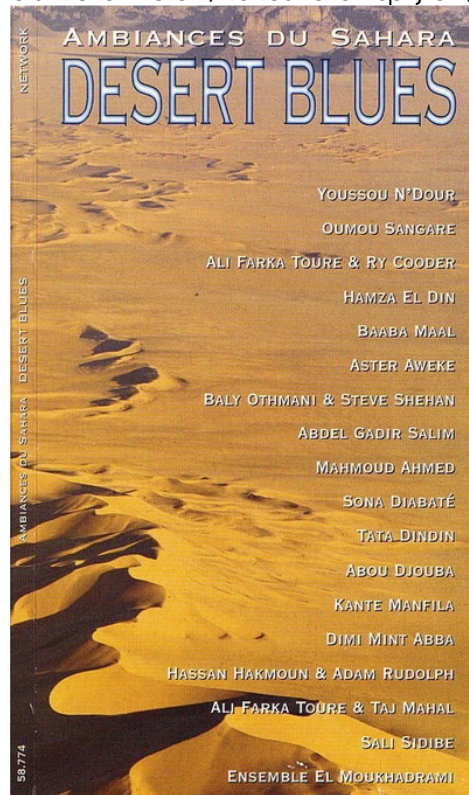

Bach verveelt nooit en suites of fuga's die aanvankelijk nog het meest op twee recht, twee averecht lijken gaan na herhaalde draaibeurten sprankelen en wervelen. Het moment waarop een stuk muziek overgaat van een ondoordringbare jungle aan noten naar een zich ontvouwend uitnodigend landschap met horizon en wolkenluchten is gelukzalig. De interpretatie van Gould vind ik prettig omdat je de polyfonie zo goed kan volgen. Bovendien is dit een lekkere dikke box met 12 cd's.

3. Desert blues

Mooie set cd's met Afrikaanse muziek uit de Sahara en omliggende gebieden. Ik weet niet waar mijn onbewoonde eiland ligt, geografisch gezien, maar ik stel me deze muziek (van artiesten als Rokia Traore, Habib Koite, Oumou Sangare, Salif Keita, Boubacar Traore en Youssou

N'Dour) voor als de ideale arbeidsvitaminen bij mijn dagelijkse klussen als water halen, kokosnoten splijten,

brandhout sprokkelen en visjes roosteren. Ik heb geen idee waarover gezongen wordt, dus ik kan er alles in projecteren. Bovendien is het goed staren in een kampvuurtje bij deze muziek.

4. Singer/Songwriter compilatie van eigen hand

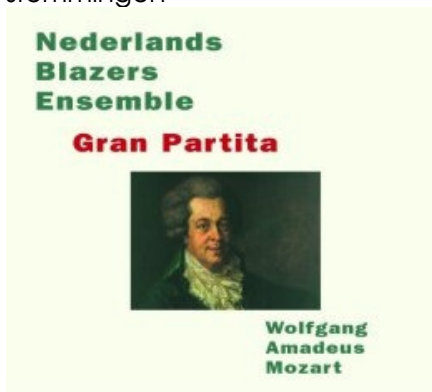
Na Joni Mitchell is er een tijdje niks maar daarna is het dringen om de tweede en derde plaats van favoriete singer/songwriters. Ik compileer daarom een cd waar mijn favoriete nummers op staan van onder andere Kate Bush, Neil Young, Gillian Welch, Ryan Adams, Indigo Girls, Patty Griffin en Nike Drake.

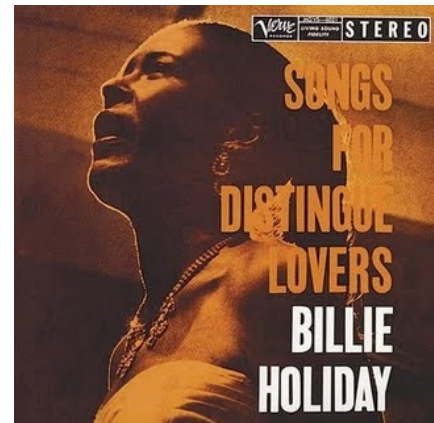
5. Dat beslis ik maar op het laatste moment. En dat kan nogal variëren:

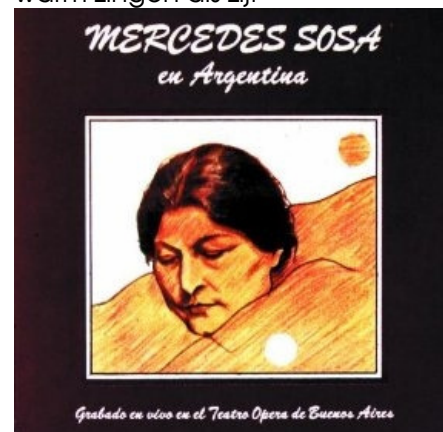
- **Nina Simone / Live in Paris** voor als ik de frustratie van me af wil schreeuwen. Ik had ooit twee exemplaren van deze dubbel-lp. Ik ben ze allebei kwijt en moet het doen met rafelige cassetteopnames die ik tot mp3 heb kunnen toveren. Het blijkt een redelijk zeldzame lp te zijn. Nooit op cd kunnen vinden (in Nederland).
- **Mozart / Gran Partita** door NBE voor de meer harmonieuze stemmingen

- **Billie Holiday / Songs for distingue lovers** voor bij een goede nap palmwijn

- **Mercedes Sosa / Live in Argentinië** voor als ik m'n moeder mis, want niemand kan zo troostend en warm zingen als zij.

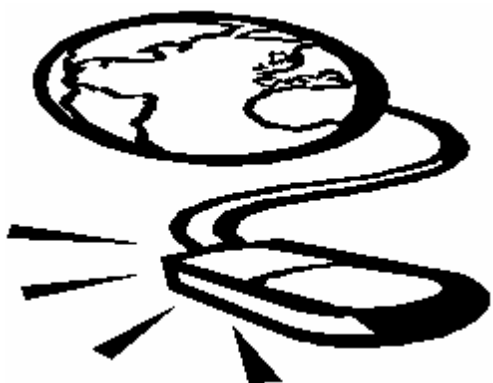
- **Scarlatti sonates / Ivo Pogorelich** bij het maken van decoratief houtsnijwerk, een hobby die ik dan ongetwijfeld uit verveling zal gaan oppakken, want ik neem maar aan dat er niets te lezen valt op mijn eiland.

En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Ria Warmerdam

muziek op internet (35)

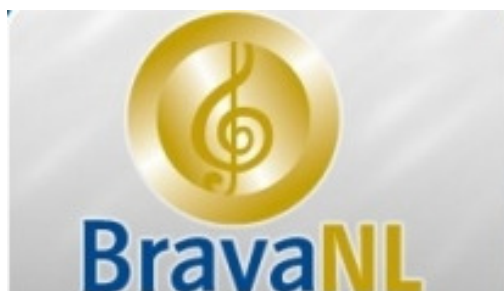
In elke Nieuwsbrief wordt een aantal interessante websites op het terrein van muziek gesignaleerd. Dit is aflevering 35.

Bij het ter perse gaan van deze Nieuwsbrief waren alle websites op internet toegankelijk. Maar het blijft mogelijk dat de pagina's tussentijds tijdelijk of definitief zijn verwijderd.

Place de l'Opera is naar eigen zeggen het enige online operamagazine van Nederland. Het biedt actueel nieuws, recensies, videofragmenten, interviews, aankondigingen, een volledige operakalender en meer.

<http://www.operamagazine.nl/>

Place de l'Opera

BravaNL is een nieuwe Nederlandse cultuurzender. De programmering van BravaNL bestaat grotendeels uit klassieke concerten en instrumentale en vocale solisten van vaderlandse bodem. Ook wordt veel aandacht besteed aan nieuw Nederlands talent, regionale orkesten en culturele evenementen. Momenteel is de zender alleen in Haarlem te ontvangen, maar met ingang van 2010 hoopt het bedrijf in meer steden in Nederland zichtbaar te zijn.

<http://www.bravanl.nl/>

colofon

nvmb nieuwsbrief, jaargang 13, nummer 2, oktober 2009

issn: 1567-116x

Kopij voor de Nieuwsbrief per e-mail naar Luuk Hoekstra: LuukHoekstra@hollandsymfonia.com
Redactie: Luuk Hoekstra (Holland Symfonia, Amsterdam), Ria Warmerdam (NBD/Biblion, Leidschendam), Bert Schoones (Kunstfactor)

Druk: ProBiblio
Logo: Circus Sinistra

NVMB-secretariaat: Els van Swol, Muziek Centrum Nederland, Rokin 111, 1012 KN Amsterdam
tel: 020-3446000, fax: 020-6733588, e-mail: e.van.swol@muziekcentrumnederland.nl
Eric van Balkum (webmaster)

nvmb website: www.nvmb.nl